

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO
FONDO BIUDŽETO 2013 METŲ PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

Patikslintas Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo 2013 metų biudžeto projektas parengtas vadovaujantis galiojančiomis Lietuvos Respublikos teisės aktų normomis: Valstybinio socialinio draudimo įstatymu, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymu, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymu, Valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymu, Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymu, Nedarbo socialinio draudimo įstatymu, Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymu, Pensijų sistemos reformos įstatymu, Pensijų kaupimo įstatymu, įvertinus MMA didėjimo (iki 1000 Lt) įtaką šalies darbo užmokesčio spartesniam augimui bei teikiamas įstatymų pataisas (pensijų formulės koregavimo nuo 2013 metų).

Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau - VSDF) biudžeto pajamos 2013-2015 metams apskaičiuotos taikant bendrą draudėjų 28,0 proc. ir apdraustųjų 3,0 proc. valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifus, o atskiroms socialinio draudimo rūšims taip:

Draudėjų įmokų tarifai:

1) pensijų socialiniam draudimui	23,3 proc.
2) ligos ir motinystės socialiniam draudimui	3,4 proc.
3) nedarbo socialiniam draudimui	1,1 proc.
4) nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui	0,2 proc. (0,18-1,8 proc.)

Bendras apdraustųjų įmokos tarifas pensijų socialiniam draudimui – 3,0 proc.

Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo (toliau – nelaimingų atsitikimų darbe socialinis draudimas) įmokos tarifas diferencijuojamas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. balandžio 20 d. nutarimu Nr. 458 patvirtintą „Draudėjų priskyrimo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupėms metodiką“. Išskiriamos keturios šios įmokos tarifų grupės: I grupė – 0,18 proc., II grupė – 0,42 proc., III grupė – 0,9 proc., IV grupė -1,8 proc. Šalies bendrasis (vidutinis) nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifas - 0,2 proc.

Įmokos dydis pagrindinei pensijos daliai gauti – 50 proc. valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos (toliau – bazinė pensija), o visų rūšių pensijų papildomai daliai – 15 proc. nuo deklaruojamų pajamų, iš jų – 9,3 proc. senatvės pensijos papildomai daliai.

Pajamos

Prognozuojamas 2013 m. apdraustų asmenų skaičius bus 1 335,6 tūkst. žm., t.y. 1,1 proc. arba 14,9 tūkst. žm. didesnis nei 2012 m. laukiama.

Apdraustųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, skaičius padidės 11,7 tūkst. žm. ir bus 1 219,7 tūkst. žm.

Prognozuojama, kad 2013 metais vidutinės mėnesio apdraustųjų pajamos, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, įvertinus MMA augimą, palyginus su 2012 m., padidės 4,4 proc. ir bus 1 879,5 Lt.

Prognozuojama, kad dirbančiųjų, draudžiamų visomis socialinio draudimo rūšimis, metinė draudžiamųjų pajamų bazė bus 27 509 114,0 tūkst. Lt arba 5,4 proc. didesnė nei 2012 m. laukiama.

Draudėjų valstybinio socialinio draudimo įmokos, išėmus sveikatos draudimo įmokų sumas, bus 8 141 087,0 tūkst. Lt , 4,6 proc. mažesnės nei 2012 m. laukiama. Didžiausia draudėjų įmokų dalis, t.y. 82,3 proc. arba 6 698 834,0 tūkst. Lt bus skirta pensijų socialiniam draudimui, 15,5 proc. arba 940 312,0 tūkst. Lt – ligos ir motinystės socialiniam draudimui, 3,9 proc. arba 315 786,0 tūkst. Lt – nedarbo socialiniam draudimui, 0,7 proc. arba 55 250,0 tūkst. Lt – nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui, 1,6 proc. arba 130 905,0 tūkst. Lt – įmokos už asmenis, valstybės lėšomis privalomai draudžiamus: pagrindinei ir papildomai pensijų daliai, nedarbo ir nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu. Prognozuojama, kad šių asmenų skaičius bus apie 50,3 tūkst. žm., t.y. 5,1 tūkst. žm. daugiau nei 2012 m. laukiama.

Apdraustųjų valstybinio socialinio draudimo įmokos pensijų socialiniam draudimui bus 862 104,0 tūkst. Lt, 65,0 proc. mažesnės nei 2012 m. laukiama, nes sveikatos draudimo įmokos bus apskaitomos atskirai.

Numatoma, kad savarankiškai dirbančių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokos (be sveikatos draudimo įmokų) bus 171 743,0 tūkst. Lt arba 10,3 proc. mažesnės nei 2012 m. laukiama. Prognozuojama, kad savarankiškai dirbančių asmenų, kurie mokės socialinio draudimo įmokas, skaičius padidės 1,1 tūkst. žm. ir bus 32,9 tūkst. žm.

Savanoriškai apsidraudusių asmenų valstybinio socialinio draudimo įmokos bus 1 512,0 tūkst. Lt. Savanoriškai apsidraudusių asmenų skaičius prognozuojama nesikeis, t.y. išliks stabilus ir bus 0,7 tūkst. žm.

Prognozuojama, kad priskaičiuotų baudų ir delspinigių suma bus 5 700,0 tūkst. Lt, t.y. 11,1 proc. mažiau nei 2012 m. laukiama.

Asignavimai iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir kitų valstybės piniginių išteklių į Pensijų fondus pervedamoms (tarifas - 2,5 proc.) valstybinio socialinio draudimo pensijų įmokoms kompensuoti 2013 m. bus 469 500,0 tūkst. Lt.

Veiklos pajamos ir iš įtraukto į Fondo biudžeto apskaitą turto gaunamos pajamos, įvertinus numatomas gauti veiklos sąnaudų kompensacijų sumas už įmokų surinkimą, didės 72,0 proc. ir bus 27 000,0 tūkst. Lt.

Prognozuojama 2013 m. **VSDF biudžeto pajamos** iš viso bus **9 678 646,0 tūkst. Lt**, t.y. 16,6 proc. (1 921 491,0 tūkst. Lt) mažesnės nei 2012 m. laukiama, o nevertinant sveikatos draudimo įmokų išėmimo įtakos, pajamos didesnės 7,3 proc.

Išlaidos

VSDF 2013 m. biudžete valstybinio socialinio draudimo pensijoms numatoma skirti 72,2 proc. visų išlaidų arba 8 203 532,0 tūkst. Lt, tai 2 101,0 tūkst. Lt daugiau nei laukiama 2012 m. Šios išlaidos dėl pensinio amžiaus didėjimo mažėja 58 mln. Lt, dėl pensijų formulės koregavimo didėja 44 mln. Lt, dėl mokamų pensijų struktūrinių pokyčių didėja 16 mln. Lt

Prognozuojama, kad vidutinis senatvės pensininkų skaičius bus 594,0 tūkst. žm. ir palyginus su laukiamu 2012 m. dėl pensinio amžiaus didinimo sumažės 0,8 proc. (4,6 tūkst. žm.). Sugriežtinus netekto darbingumo nustatymo tvarką, netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjų skaičius 2013 m. toliau mažės 0,7 proc. (1,5 tūkst. žm.) ir bus 220,3 tūkst. žm. Prognozuojama, kad našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo) pensijas gaus 271,1 tūkst. žmonių arba 0,4 proc. (1 tūkst. žm.) mažiau nei laukiama 2012 m. Ištarnauto laiko pensijų gavėjų skaičius 2013 m. sumažės 8,8 proc. (0,05 tūkst. žm.) ir bus 0,5 tūkst. žm. Kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas gavėjų skaičius sumažės 6,3 proc. (0,45 tūkst. žm.), jas gaus 6,8 tūkst. žm. Išankstines senatvės pensijas gaus 13,0 tūkst. žm., t.y. tiek pat kaip ir laukiama 2012 m., o visų mokamų socialinio draudimo pensijų skaičius bus 1 105,6 tūkst. arba 0,7 proc. (7,7 tūkst.) mažesnis nei 2012 m. laukiama.

Draudžiamosios pajamos, taikomos pensijų apskaičiavimui, 2013 m. nesikeis ir bus 1488 Lt, bazinė pensija -360 Lt. Vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, padidės 1,1 proc. (9,28 Lt) ir bus 851,45 Lt. Vidutinė senatvės pensija didės pensijų formulės koregavimo naujai skiriamoms pensijoms. Vidutinės senatvės pensijos ir apdraustųjų vidutinių mėnesių pajamų, nuo kurių skaičiuojamos VSD įmokos, santykis 2013 m. bus 45,3 proc. arba 1,5 procentinio punkto mažesnis nei laukiama 2012 m.

Prognozuojama, kad 2013 m. ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidos bus 64 631,0 tūkst. Lt arba 5,0 proc. mažesnės nei 2012 m. laukiama. Ligos, motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės) ir profesinės reabilitacijos socialinio draudimo pašalpoms išmokėti 2013 m. numatoma panaudoti 1 234 693,0 tūkst. Lt arba 10,9 proc. visų Valstybinio socialinio draudimo fondo išlaidų, iš jų: ligos pašalpoms – 388 413,0 tūkst. Lt, t.y. dėl didesnio darbo užmokesčio ir apdraustųjų skaičiaus 19 937,0 tūkst. Lt arba 5,4 proc. daugiau nei laukiama 2012 m., motinystės, tėvystės, motinystės (tėvystės) ir profesinės reabilitacijos socialinio draudimo pašalpoms – 846 280,0 tūkst. Lt., t.y. dėl priimtų įstatymo pataisų 84 568,0 tūkst. Lt arba 19,1 proc. mažiau nei 2012 m. Planuojamas motinystės (tėvystės) pašalpų gavėjų skaičius bus 35,0 tūkst. žm. arba 7,9 proc. mažesnis nei 2012 m. laukiama.

Nedarbo socialiniam draudimui numatoma 407 996,0 tūkst. Lt (3,6 proc. visų išlaidų), 31,6 proc. arba 97 924,0 tūkst. Lt daugiau negu laukiama 2012 m. Iš jų: nedarbo draudimo išmokoms numatoma

skirti 240 313,0 tūkst. Lt, užimtumo rėmimo priemonėms ir darbo rinkos paslaugoms teikti 99 283,0 tūkst. Lt, užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti – 68 400,0 tūkst. Lt

Prognozuojama, kad išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe socialiniam draudimui bus 58 756,0 tūkst. Lt, t.y. 0,5 proc. visų išlaidų. Išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui bus 6,2 proc. arba 3 417,0 tūkst. Lt didesnės nei laukiama 2012 m.

Lėšų, pervedamų į pensijų fondus, suma (pensijų fondams priskaičiuojama 2,5 proc. pensijų socialinio draudimo įmokų suma) bus 507 900,0 tūkst. Lt, t.y. 4,5 proc. visų išlaidų. Sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis bus sudarę apie 1 064,0 tūkst. žmonių arba 87 proc. apdraustų visomis socialinio draudimo rūšimis asmenų. Įmokų, pervedamų į pensijų fondus tarifui padidėjus nuo 1,5 proc. 2012 m. iki 2,5 proc. 2013 m., lėšų, pervedamų į pensijų fondus suma didėja 74,7 proc. arba 217 000,0 tūkst. Lt.

Prognozuojama, kad neatgautinos ir abejotinais atgautinos sumos bus 50 000 tūkst. Lt arba 0,4 proc. visų VSDF biudžeto priskaičiuotų išlaidų.

Veiklos sąnaudos prognozuojamos, įvertinus Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Europos Sąjungos teisės aktais deleguotas funkcijas. Veiklos sąnaudas sudaro Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos, ilgalaikio turto nusidėvėjimas ir amortizacija bei kitos Fondo veiklos sąnaudos (palūkanos ir paskolų administravimo mokesčiai). Veiklos sąnaudos 2013 m. bus 900 270,0 tūkst. Lt, t.y. 102 432,0 tūkst. Lt arba 12,8 proc. didesnės nei laukiama 2012 m. Šį didėjimą sąlygoja tai, kad įvertinus 2010-2013 m. biudžeto neigiamus rezultatus bei prognozuojamų paskolų apimtis, didėja palūkanų ir paskolų administravimo sąnaudos, kurios laukiama 2012 m. sudarys 533 000 tūkst. Lt, o 2013 m. didės iki 634 000,0 tūkst. Lt arba 18,9 proc. Dėl to veiklos sąnaudos auga nuo 5,9 proc. 2012 m. iki 7,9 proc. visų VSDF biudžeto priskaičiuotų išlaidų 2013 m., o įvertinus numatomas gauti pajamas už pavestų funkcijų vykdymą ir kitas veiklos pajamas -27 000,0 tūkst. Lt, veiklos sąnaudų lygis mažėja 0,2 procentinio punkto.

Fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos 2012 m. laukiama bus 237 538,0 tūkst. Lt, 2013 m. - 238 068,0 tūkst. Lt. Fondo administravimo įstaigų sąnaudų dalis visose biudžeto išlaidose 2012 m. bus 1,8 proc., 2013 m. – 2,1 proc., o įvertinus numatomas gauti 27 000,0 tūkst. Lt veiklos pajamų už pavestų funkcijų vykdymą, sudaro 1,86 proc.

Darbo užmokesčio fondas net ir perimant naujas funkcijas – nedarbo socialinio draudimo išmokų apskaičiavimą ir mokėjimą bei padidėjus minimaliai mėnesinei algai, 2013 m. nedidindamas ir bus 106 320,0 tūkst. Lt. Darbo užmokesčio fondas sudaro 11,8 proc. visų veiklos sąnaudų.

Socialinio draudimo įmokoms už VSDF administravimo įstaigų darbuotojus 2013 m. reikės 32 938,0 tūkst. Lt. Socialinio draudimo įmokos sudaro 3,7 proc. visų veiklos sąnaudų.

Išlaidų prekių ir paslaugų įsigijimui planuojama 98 810,0 tūkst. Lt, t.y. 0,5 proc. arba 530,0 tūkst. Lt daugiau nei laukiama 2012 m., nes didėja elektros energijos bei išmokų mokėjimo sąnaudos dėl nedarbo išmokų mokėjimo. Išlaidos prekių ir paslaugų įsigijimui sudarys 11,0 proc. visų veiklos sąnaudų. Didžiausią dalį prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidų 51,5 proc. arba 50 935,0 tūkst. Lt sudaro sąnaudos už išmokų mokėjimo paslaugas.

Elektros energijos sąnaudos dėl padidėjusių elektros energijos tarifų 2013 m. planuojamos 4 500,0 tūkst. Lt., t.y. 25,9 proc. arba 926,0 tūkst. Lt didesnės nei laukiama 2012 m.

Siekiant mažinti administracinę naštą verslui, skiriamas dėmesys pažangiausiems VSDF administravimo įstaigų klientų (draudėjų, apdraustųjų bei socialinio draudimo išmokų gavėjų) aptarnavimo metodams. Šiuo tikslu plėtojamas paslaugų teikimo elektroninėmis priemonėmis apimtys.

Fondo administravimo įstaigos, apdraustieji ir draudėjai naudojami šiomis sukurtomis taikomosiomis informacinėmis sistemomis: Elektronine draudėjų aptarnavimo sistema (EDAS), Elektronine nedarbingumo pažymėjimų tvarkymo sistema (EPTS), Elektronine gyventojų aptarnavimo sistema (EGAS), Finansų valdymo sistema (FVS), Dokumentų valdymo sistema (DVS), Užsienio išmokų bei E-formų duomenų, reikalingų įgyvendinti ES reglamentus dėl migruojančių asmenų socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, rinkimo ir valdymo taikomąja sistema, Draudėjų, apdraustųjų ir socialinio draudimo įmokų apskaitos sistema, Socialinio draudimo išmokų skyrimo ir mokėjimo taikomąja sistema, Įmokų į pensijų kaupiamuosius fondus valdymo taikomąja sistema (PKF). Šių Fondo valdybos informacinių sistemų atskirų dalių sąveikai bei elektroninių paslaugų „vieno langelio“ principu realizavimui yra sukurta ir įdiegta integracinė terpė. Šių informacinių taikomųjų sistemų programinės įrangos priežiūrai, eksploatavimui bei vystymui 2013 m. reikės 19 004,0 tūkst. Lt, t.y. 2,1 proc. visų veiklos sąnaudų.

Kompiuterinės, biuro ir kitos technikos priežiūros ir eksploataavimo sąnaudoms 2013 m. reikalinga 5 893,0 tūkst. Lt, t.y. 19,5 proc. arba 960,0 tūkst. Lt daugiau nei 2012 m. Tai apima tiek visų kompiuterizuotų darbo vietų ir duomenų centro kompiuterinės technikos bei lokalių tinklų (3 979,0 tūkst. Lt), tiek biuro technikos priežiūros ir remonto paslaugas bei eksploatacinių ir remontinių medžiagų sąnaudas (1 914,0 tūkst. Lt). Išlaidos pagrinde didėja dėl rezervinio duomenų centro priežiūros ir telekomunikacijų įrangos nuomos, įdiegus vieningą telefonų skambučių centrą.

Ženklią veiklos sąnaudų dalį sudaro ilgalaikio turto nusidėvėjimų ir amortizacinių priskaičiavimų sumos. 2013 m. šios išlaidos bus 28 000,0 tūkst. Lt ir sudarys 3,1 proc. visų veiklos sąnaudų.

2013 m. prognozuojamos VSDF biudžeto išlaidos bus **11 363 147,0 tūkst. Lt**, t.y. 16,2 proc. (2 196 186,0 tūkst. Lt) mažesnės nei laukiama 2012 m., o nevertinant lėšų pervedamų į Privalomojo sveikatos draudimo fondą įtakos, išlaidos didėja 3,3 proc.

Einamųjų metų pajamos bus 1 684 501,0 tūkst. Lt mažesnės nei einamųjų metų išlaidos.

Valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai, apskaičiuoti pagal 2013 metų prognozuojamas išlaidas, pateikiami 4 lentelėje, skaičiuojant 2013 m. pajamas jie netaikomi.

Pinigų srautai ir kasos apyvartos lėšos

Įvertinus prognozuojamą priskaičiuotų VSDF biudžeto pajamų surinkimo lygį (98,8 proc.), numatomas gauti ES finansinės paramos lėšas, priskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimo sumas, grynujų pinigų srautų iš įprastinės veiklos rezultatas yra neigiamas 1 686 718,0 tūkst. Lt.

Investicinei veiklai 2013 metais numatoma skirti 23 159,0 tūkst. Lt. Vykdam valstybinį socialinį draudimą ir kitas Fondo administravimo įstaigoms deleguotas funkcijas didėja būtinumas operatyviai keisti informacija su kitomis žinybomis, ES šalimis, plečiasi Fondo informacinių taikomųjų sistemų skaičius ir jų integracija su išorinėmis informacinėmis sistemomis, įgyvendinant elektroninės valdžios koncepciją. Taip pat 2013 metais būtina plėsti VSDFV duomenų perdavimo tinklą.

Nematerialaus turto įsigijimui 2013 m. būtina skirti 5 491,0 tūkst. Lt, iš jų 3 843,0 tūkst. Lt - programinės įrangos licencijoms ir 1 648,0 tūkst. Lt programinės įrangos sukūrimui. Nematerialaus turto įsigijimo išlaidos 2013 m. bus 3 170,0 tūkst. Lt. didesnės nei 2012 m.

Ilgalaikiam materialiajam turtui įsigyti būtina skirti 17 668,0 tūkst. Lt, iš jų 12 140,0 tūkst. Lt kompiuterinei technikai bei informacinių sistemų saugos sprendimų diegimo projektų vykdymui. Kompiuterinės technikos įsigijimas yra neišvengiama būtinybė dėl aukščiau paminėtų taikomųjų sistemų veikimo užtikrinimo ir rezervinio Fondo valdybos duomenų centro sukūrimo, Lietuvos Respublikos valstybės institucijų patvirtintų techninių saugos reikalavimų užtikrinimo. Statybai ir rekonstrukcijai 2013 m. būtina skirti 2 850 tūkst. Lt, kitam ilgalaikiam turtui - 2 678 tūkst. Lt.

Prognozuojama, kad 2012 m. pabaigoje VSDF negrąžintų skolintų lėšų suma bus 9 867 400,0 tūkst. Lt. Socialinio draudimo išmokų mokėjimo užtikrinimui, kasos apyvartos lėšų suformavimui bei 975 417,0 tūkst. Lt. paskolų pagal sutartis grąžinimui (refinansavimui), skolinamų lėšų poreikis 2013 m. sudarys 2 666 294,0 tūkst. Lt.

Lėšų likučiai sąskaitose 2013 metų pradžioje, įvertinus paskolų portfelį ir suformuotas kasos apyvartos lėšas, turėtų sudaryti 186 000,0 tūkst. Lt, o metų pabaigoje, suformavus būtinas veiklos užtikrinimui kasos apyvartos lėšas - 167 000,0 tūkst. Lt.

Pinigų cirkuliacijai užtikrinti 2013 m. būtinos 167 000,0 tūkst. Lt kasos apyvartos lėšos, iš jų 42 800,0 tūkst. Lt atidėjiniai pensijų kaupimo sąskaitoje.

Fondo sukauptas rezultatas 2012 m. laukiama bus minus 9 552 389,0 tūkst. Lt, 2013 m. - minus 11 236 890,0 tūkst. Lt. (5 lentelė).